

Sisekaitseakadeemia
Justiitskolledž

Tõnu Männaste

KS030

**KAPLANI ROLL KINNIPETAVA
RESOTSIALISEERIMISEL**

Lõputöö

Juhendaja: Olavi Ilumets

Tallinn 2006

REFERAAT

TÕNU MÄNNASTE 2006. LÕPUTÖÖ TEEMAKS ON „ KAPLANI ROLL KINNIPEETAVA RESOTSIALISEERIMISEL“. ANTUD TÖÖ ON KOKKU 48 LEHEKÜLJEL, ILLUSTRERITUD 2 LISAGA NING KOOSTAMISEL ON KASUTATUD 19 ALLIKAT. TÖÖ ON KOOSTATUD EESTI KEELES.

TÖÖS KÄSITLEVAID TEEMASID ISELOOMUSTAKSID KÕIGE PAREMINI JÄRGMISED MÄRKSÕNAD: KAPLANI TÖÖ KUJUNEMINE, KAPLANI POSITSIOON VANGLASÜSTEEMIS, VANGLAS PRAKTISEERITAVAD RELIGIOONID, TÖÖD REGULEERIV SEADUSANDLUS, AMETIKOHA PÕHIEESMÄRK, KIRIKLIK KRIMINAALPREVENTSIOON, USULISTE TEENISTUSTE KORRALDAMINE, KAPLANI TÖÖ VÄLJASPOOL VANGLAT, UURIMUS.

LÕPUTÖÖ EESMÄRGIKS ON SELGITADA, MIS OSATÄHTSUS ON VANGLA KAPLANIL KINNIPEETAVATE RESOTSIALISEERIMISEL NING KUI SUUR ON KAPLANI PANUS ANTUD PROTSESSIS

EESMÄRGI SAAVUTAMISEKS UURIS TÖÖ AUTOR ERINVAID TEEMAKOHASEID NORMATIIV- JA INTERNETIMATERJALE, KASUTADES SELLEKS DOKUMENTATSIOONI JA TEEMAKOHASE KIRJANDUSE ANALÜÜSI

VÕÕRKEELNE RESÜMEE ON KIRJUTATUD INGLISE KEELES

REFERAAT.....	2
LÜHENDID.....	5
SISSEJUHATUS.....	6
I KAPLANITEENISTUS.....	7
<i>1.1 Kaplaniteenistuse kujunemine taasiseseisvunud Eesti Vabariigi vanglasüsteemis</i>	7
<i>1.2 Kaplani positsioon vanglasüsteemis</i>	8
<i>1.3 Eesti vanglates praktiseeritavad religioonid</i>	9
<i>1.4 Vangla vaimuliku tööd käsitlev seadusandlus</i>	12
<i>Kirikute ja koguduste seadus</i>	12
<i>Vangistusseadus</i>	13
<i>Tartu Vangla Kodukord</i>	14
<i>XXIV Kinnipeetava vaba aeg, kultuuri- ja spordiüritused</i>	14
<i>XXVI Sotsiaaltöö</i>	14
II VANGLA KAPLANI TÖÖ JA ÜLESANDED	16
2.1 VANGLA KAPLANI AMETIKOHA PÕHIEESMÄRK JA SELLEST TULENEVAD TÖÖÜLESANDED	16
2.2 USULISTE TEENISTUSTE LÄBIVIIMINE VANGLAS	18
2.3 KIRIKLIK KRIMINAALPREVENTSIOON	19
2.4 KAPLANI ROLL VÄLJASPOOL VANGLAT	24
2.4.1 <i>Sotsiaalne Rehabilitatsiooni Keskus</i>	24
2.4.2 <i>Suhted lähedaste ja ühiskonnaga</i>	27
2.4.3 <i>Vabatahtlikud</i>	28
2.4.4 <i>Töö kirikute juures</i>	28
III UURIMUS.....	30
3.1 ÜLDANDMED.....	30
1. <i>Vastajad ja mittevastajad</i>	30
2. <i>Rahvus</i>	31
3. <i>Vanus</i>	31
4. <i>Haridus</i>	32
5. <i>Mitu korda karistatud</i>	33
6. <i>Suhe lähedastega</i>	33
7. <i>Vanglas õppijad töötajad</i>	34
8. <i>Kui palju teatakse erinevatest rehabilitatsiooni keskustest</i>	34
9. <i>Millist rehabilitatsiooni teenust enam vajaksite</i>	35
11. <i>Kiriku küllastamise põhjus</i>	36
12. <i>Usulise tegevuse võimaldamine</i>	37
13. <i>Kriitiline aeg</i>	37
14. <i>Õiguskuulekus</i>	38

KOKKUVÕTE	39
SUMMARY	41
KASUTATUD KIRJANDUS	42
KASUTATUD NORMATIIVMATERJALID	42
KASUTATUD INTERNETIMATERJALID	43
LISAD	44
<i>Lisa 1</i>	44
<i>Lisa 2</i>	48

LÜHENDID

a- aasta

e- ehk

s.h – seal hulgas

vms - või muu selline

jne - ja nii edasi

EELK- Eesti Evangeelne Luterlik kirik

EKN- Eesti Kirikute Nõukogu

SRK- Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus

EVA- Eesti Vanlavaimulike Assotsiatsioon

EKNK- Eesti kristlik Nelipühi Kirik

EMK- Eesti Metodisti Kirik

EKB- Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liit

MPEÕK- Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kirik

SISSEJUHATUS

Käesoleva lõputöö eesmärgiks on anda ülevaade kaplani rollist kinnipeetava resotsialiseerimisel ning lükata ümber või kinnitada hüpotees, kirik ei täida oma rolli vangistusseaduse mõistes. Kuna vanglasüsteemis on kooslus erinevatest osakondadest, erinevatest alluvussuhetest ning erinevatest inimestest, siis üheks lüliks kinnipeetava suunamisel õiguskoulekale käitumisele ning õiguskorra kaitsmisel antud süsteemis, on vangla kaplan.

Töö sisuks on välja selgitada, kuna ja mis alustel sai alguse sai alguse kaplaniteenistus vanglas, järgnevalt millisel positsioonil asub vangla vaimulik selles suures süsteemis ning milline seadusandlus seda lähemalt reguleerib. Samuti tahan töös välja selgitada, milliseid religioone ja usundeid praktiseeritakse meie vanglasüsteemis.

Sisulises pooles on minu ülesandeks selgust tuua, milles seisneb vangla kaplani ametikoha eesmärk ning millised on sellest tulenevad tööülesanded. Samuti tahan töö käigus selgust saada kuidas ja millistel alustel viiakse vanglas läbi usulisi teenistusi. Seoses kuritegude ennetusega tahan välja selgitada, mida kujutab endast kiriklik kriminaalpreventsioon ning mis osa selles kaplanil on. Lisaks, mis ülesandeid täidab vangla vaimulik väljas pool vangla müüre ning viimaseks, tahan uurida kinnipeetavate teadlikust rehabilitatsiooniprogrammidest ja milline on nende suhe religiooniga.

Töö koosneb kolmest osast. Esimene osa toob selgust üldisest kaplaniteenistust ja selle kujunemisest. Teine osa sisaldab kaplani töökorraldust terviklikult ning viimane osa sisaldab endas uurimust läbi ankeetküsitluse.

I KAPLANITEENISTUS

1.1 Kaplaniteenistuse kujunemine taasiseseisvunud Eesti Vabariigi vanglasüsteemis

Legaalne kiriklik vanglatöö Eestis sai taas alguse 1989. aasta sügisel, kui NL siseminister andis välja vastava korralduse ning esimesed vaimulikud said loa külastada neid kinnipeetavaid, kes seda soovisid, enne seda leaalne kiriku külastamisvõimalus vanglates puudus. 1989. aasta kevadel alustas tööd Eesti Kristliku Ühenduse vanglatoimkond, mis sama aasta sügisel registreeriti iseseisva organisatsioonina. 12. detsembril 1991.a. sõlmiti leping tollase Kinnipidamiskohtade Ameti ja EELK Kriminaaltöö Keskuse vahel. 1993. a. sügisel loodi Eesti Kirikute Nõukogu (EKN) juurde vanglatoimkond, mida hiljem hakati kutsuma Eesti Vanglavaimulike Assotsiatsiooniks (EVA). 1993. a. augustis läksid vanglad siseministeeriumi haldusalast justiitsministeeriumi haldusalasse.

Kuni 1997. aastani tegutsesid vanglavaimulikud vanglates vabatahtlikkuse alusel seega võib sama aastat pidada ametliku vanglakaplanaadi sünniaastaks, kuna sel aastal andis Vanglate Ameti peadirektor välja korralduse luua esimesed ametlikud vanglakaplani ametikohad vanglate personali koosseisu.

Esimeseks kohaks tolle aegses vanglasüsteemis, kus alustati usulist tegevust, kujunes Viljandi noortekoloonia, pragune Viljandi vangla, kuhu 1989. a. lõpul noorte enda algatusel kujundati esimene palveruum. (Rein Käsk „Vaimuliku töö kujunemine Eesti vanglasis 1989-2001” 2001)

Kolmandas koloonias (hiljem Rummu vangla – praegune Murru vangla osa) taotlesid usklikeks saanud kinnipeetavad 1990. a. endale esimest korda palvetoaks ühte ruumi. Vastav ruum avati pastor Landbergi innustusel ja toel sama aasta detsembris. (Rein Käsk „Vaimuliku töö kujunemine Eesti vanglasis 1989-2001” 2001)

Teises koloonias (praegune Murru vangla) algatati kinnipeetav Aivar Vahteri algatusel palvela ehitusega 1991. a. Kuna administratsioon nägi antud ettevõtmises konkreetset mõjutegurit, siis eraldati selleks terve ühekordne barakk. Hoone pühitseti sisse 20. detsembril 1991. a. õigeusu preester Märt Kaarma poolt ning samuti teiste kiriku esindajate osavõtul. Antud hoonet peeti

NL vanglasüsteemis esimeseks omataoliseks, kuna eelpool nimetatutega võrreldes oli kompleksis peale palveruumi, mis mahutas vabalt sadakond inimest, veel õppeklass, ristimisruum basseiniga ja ühiselamu usklikele kinnipeetavatele. (Rein Kask „Vaimuliku töö kujunemine Eesti vanglasis 1989-2001” 2001)

Harku naistevanglas eraldati usutuba 1992. a. ja uue hoone valmimisel planeeriti palvelaruum juba kohe sellele. (Rein Kask „Vaimuliku töö kujunemine Eesti vanglasis 1989-2001” 2001)

Viiendas koloonias (praegu Tallinna vangla) ning Keskvanglas valmisid palvelaruumid 1993. a. (Rein Kask „Vaimuliku töö kujunemine Eesti vanglasis 1989-2001” 2001)

Spetsiifilist osa vanglate vaimulikus teenistuses hakkas täitma 1992. a. augustis loodud EELK Kriminaaltöö Keskuse peretoimkond, mille esmaseks tegevuseks planeeriti kinnipeetavate kodude külastamist, pereliikmete lepitamist ja vahendamist, kuid mis kujunes palju laiahaardelisemaks: perede toetamine, informeerimine, nõustamine; perepäevad ja seminarid vanglates ning vabaduses; kinnipeetavate ja vabanenute perelaagrid-seminarid; programmid vanglates; kultuuriürituste, etenduste, kontsertide ja perejumalateenistuste vahendamine vanglasisse; kinnipeetavate laste jõulupeod; kinnipeetavate kirjandusvõistlused jne.

(Rein Kask „Vaimuliku töö kujunemine Eesti vanglasis 1989-2001” 2001)

Oikumeenilistel alustel toimuvat vaimulikku teenimist vanglates koordineeris kuni 2000.a. lõpuni vanglavaimulikke ühendav Eesti Vanglakaplanite Assotsiatsioon. Alates 2001. aasta algusest on Justiitsministeeriumi valitsusalas loodud peakaplani ametikoht ning hetkel täidab seda ametikohta vanglate peakaplan Igor Miller.

(<http://www.ekn.ee/index.php?lk=toovaldkonnad&valdkond=Kinnipidamisasutused>)

1.2 Kaplani positsioon vanglasüsteemis

Eestis on hetkel kokku seitse vanglat, mis kuuluvad Justiitsministeeriumi haldusalasse ning mille tegevust täpsemalt koordineerib Justiitsministeeriumi vanglate osakond.

Vanglate osakond on vanglasüsteemi administratiivne juhtimisüksus, mille põhiülesandeks on vanglate töö korraldamine, arendamine ja järelevalve. Osakonda juhib Justiitsministeeriumi asekanstler vanglate alal ning see jaguneb kolmeks talituseks: karistuse täideviimise, sotsiaalhoolekande ning õiguse ja arenduse talitus. Lisaks sellele kuuluvad osakonna koosseisu ka nõunik-peakaplan, sekretär ja asekanstleri abi.

(<http://www.vangla.ee/6464>)

Vanglate peakaplan Igor Miller koordineerib kõikide vanglakaplanite ning terve vanglasüsteemi religioonialast tööd, teeb ettepanekuid töökorralduse ja kaplanite töölevõtmise osas ning vanglakaplanite arendamiseks. Tema ülesandeks on ka kaplanite ja vabatahtlike koolitusstrateegia väljatöötamine ning selle teostuse koordineerimine.

(<http://www.ekn.ee/index.php?lk=toovaldkonnad&valdkond=Kinnipidamisasutused>)

Struktuuri siseselt kuulub vangla kaplani ametikoht sotsiaalosakonna alluvusse. Allub sotsiaalosakonna juhatajale vangla sisekorra eeskirju ning kodukorda puudutvates küsimustes, peakaplanile erialastes küsimustes ning oma kiriku või konfessiooni juhile usulistest ja õpetuslikes küsimustes. Asendaja võib olla peakaplani poolt määratud kaplan. Ametisse nimetab kaplani vangla direktor peakaplani ettepanekul. („Vangla kaplani ametijuhend”)

Suuremates vanglates koordineerib usualast tegevust vangla vanemkaplan, alludes erialaselt vanglate peakaplanile.

(<http://www.ekn.ee/index.php?lk=toovaldkonnad&valdkond=Kinnipidamisasutused>)

1.3 Eesti vanglates praktiseeritavad religioonid

Hetkeseisuga on Eesti vanglates põhireligiooniks kujunenud kristlik, sellest tulenevalt on kinnipidamisasutustes esindatud järgmised kogudused:

Eesti Evangeelne Luterlik Kirik. Eesti Evangeelne Luterlik Kirik (EELK) on vaba rahvakirik, kuhu kuuluvad luterlikud kogudused Eestis ja väljaspool Eestit.

EELK eesmärk ja ülesanne on Jumala Sõna kuulutamine ja sakramentide jagamine ning sellest tulenevalt koguduste elava usu ja armastuse edendamine, usulise, kõlbelise,

haridusliku ja kasvatusliku töö tegemine, diakoonia-, misjoni- ja diasporaatöö korraldamine ning üksikute koguduste ja nende ametiisikute tegevuse juhtimine, ühtlustamine, toetamine ja järelevalve nende üle.(EELK põhikiri § 3)

Eesti Kristlik Nelipühi Kirik. Eesti Kristlik Nelipühi Kirik, lühendatult EKNK, on vabatahtlikult liitunud koguduste ühendus, kelle usu ja tegevuse aluseks on Piibli Vana ja Uus Testament. Käesolevas põhikirjas kasutatakse edaspidi lühendit EKNK. Nimi inglise keeles: Estonian Christian Pentecostal Church, lühendatult ECPC. (EKNK põhikiri 1.1)

EKNK eesmärgid : Piibli õpetusel põhineva usu kuulutamine ja viljelemine eeskätt jumalateenistuste, usuliste koosolekute ja talituste vormis; Kolme üldkirikliku usutunnistuse kohane moraali-, eetika-, haridus-, kultuuri-, diakoonia-, meedia-, sotsiaalse rehabilitatsiooni- ja erivajadustega (puuetega) inimeste hoolekandevalane tegevus; Koostöö arendamine erinevate organisatsioonidega Eestis ja välisriikides töötajate ettevalmistamiseks, delegatsioonide vahetamiseks, ühisürituste läbiviimiseks jne. (EKNK põhikiri 2.1)

Eesti metodisti Kirik. EMK on piiskopliku struktuuriga kirik, kellel on enesekorralduse ja omavalitsemise õigus ja kes koosneb Eesti Vabariigis asetsevatest metodisti kogudustest. (EMK põhikiri § 2).

EMK tegevuse peamised eesmärgid on: Jumala Sõna kuulutamine; korrapärane sakramentide jagamine; usulise, kõlbelise ja haridusliku kasvatustöö tegemine; vaimulike töötajate koolitamine; kristliku kultuuri edendamine(EKM põhikiri § 8).

Käesoleval ajal kuulub Eesti Metodisti Kirikusse 28 kogudust ca 1800 liikmega.

(http://www.metodistikirik.ee/metodistikirik.php?id=13&art_id=1&plk=Metodismi%20aligus%20Eestis)

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liit. EKB Liidus on 83 kogudust 5952 liikmega. Antud religioosse liidu tegevus seisneb järgnevates ülesannetes: valmistab ette, läkitab ja toetab koguduste vaimulike juhte; innustab olemasolevaid

kogudusi teenima oma vastutuspiirkonna inimesi; innustab kogudusi rajama uusi elujõulisi kogudusi; aitab organisatsioonilistes küsimustes ja suhetes riigiga; korraldab ühisüritusi; rajab ja rahastab ühistööks vajalikke institutsioone; korraldab koolitust; korraldab meediategevust; teeb laste- ja noortetööd; teeb sotsiaaltööd; arendab sise- ja välismisjonit; teeb koostööd teiste kirikutega; korraldab kaplanaadi tegevust; korraldab välissuhteid (Eesti EKB Koguduste Liidu Põhikiri)

Adventistide Koguduste Eesti Liit. Nimi ja missioon: nimi Seitsmenda Päeva Adventistid sisaldab meile kui kirikule kaht olulist uskumust. 'Adventistid' peegeldab meie kirglikku veendumust Jeesuse tagasituleku ('advent') läheduses. 'Seitsmenda Päeva' viitab Piibellikule hingamispäevale, mis alates loomisest on alati olnud seitsmendal nädalapäeval, s.o laupäeval. Seitsmenda Päeva Adventistide koguduse missioon on kuulutada kõigile rahvastele igavest evangeeliumi kaastekstis kolme ingli kuulutusega Ilmutuse 14:6-12, juhtides neid vastu võtma Jeesust kui isiklikku Päästjat, ühendades neid Tema kogudusega ning õpetades neid valmistumisel Tema peatseks tagasitulekuks. Tänapäevane Adventkirik Eestis koosneb 18 kogudusest, mis moodustavad Seitsmenda Päeva Adventistide Eesti Liidu, mis omakorda kuulub koos Läti ja Leedu vastavate liitudega Balti Uniooni ning kogu ülemaailmsesse adventperre. (<http://www.advent.ee/info.php?op=1>)

Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik. Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik on autonoomne Kirik, mis vastavalt 7.07.1923.a. patriarhlikule ja sinodaalsele tomosele on kanoonilises ühenduses Oikumeenilise Patriarhaadiga ning selle kaudu kiriklikus osaduses kõigi maailma Õigeusu Kirikutega. Kiriku eesmärk on aidata oma liikmetel osa saada Kristuse toodud lunastusest ja kasvada õigeusu õpetuses, elavas usus, kindlas lootuses, ja kristlikus armastuses jumalateenistuste, salasuste (sakramentide), jumalasõna kuulutamise, usulise haridus- ja valgustustöö ning heategevuse kaudu. Kiriku vaimulikeks on piiskopid, preestrid ja diakonid, kes on saanud kanoonilise pühitsuse. Ilmalikeks kirikuteenijateks on jumalateenistustega ja talitustega seotud õigeusulised isikud: altariteenrid, lugejad, alamdiakonid, lauljad ja teised. (<http://www.eoc.ee/est/ylamenyy/kaanon/phikiri>)

Moskva Patriarhaadi Õigeusu Kirik. Kiriku ametlik tsiviilnimetus on: “Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kirik” MPEÕK on iseseisev Kirik, mis kuulub autokefaalse Vene Õigeusu Kiriku kanoonilise jurisdiktsiooni alla, kelle kaudu toimub tema usuõpetuslik ühtsus ja kanooniline suhtlemine teiste Kohalike Õigeusu Kirikutega. MPEÕK usuõpetuse aluseks on: Pühakiri, Püha Pärimus, Pühade Kogumaapealsete ja Kohalike Kirikukogude dogmad ja kaanonid, Pühade Isade reeglid. MPEÕK-s toimuvad kõik Õigeusu Kirikus kasutusel olevad usulised talitused kas pühakojas või sellest väljaspool: üldised ööpäevaringsed jumalateenistused – Jumalik Liturgia, koguõine-, õhtu-, pärastõhtu-, hommiku- ja tunniteenistused; sakramendid: ristimine, salvimine, püha õhtusöömaaeg, patutunnistamine (piht), vaimulikuametisse pühitsemine, abielu laulamine, õlitamine; mitmesugused palveteenistused, surnute matmine ja hingepalved surnute eest, veepühitsemine, ristikäigud jt.

(<http://www.orthodox.ee/indexest.php?d=amet/pohikiri>)

Lisaks kristlikule religiooni suunale, mis on meie ühiskonnas valdavalt enamlevinud, esineb kinnipidamisasutustes ka teisi religiooni tüüpe, mida praktiseeritakse, kuid need on enamasti vähemlevinud ja moodustavad kogu usku järgivatest kinnipeetavatest isikutest väikese protsendi. Äärmuslikumad religiooni tüübid Eesti kinnipidamissüsteemis on järgmised: Islam; Budism; Judaism; Satanism; Jehoovatunnistajad ning Taarask. Kõigi eelpool nimetatud religioonidest tulenevate vaimulikega kokkusaamine kinnipeetavatel isikutel toimub samadel alustel nagu kõigil teistel ja samade õigusaktide alustel, milleks on Vangistusseadus, Vangla sisekorraeeskiri ning samuti Vangla kodukorra punktidest tulenevatel alustel.

1.4 Vangla vaimuliku tööd käsitlev seadusandlus

Kirikute ja koguduste seadus

§ 9. Usuliste talituste täitmine ravi-, õppe-, hoolekande- ja kinnipidamisasutustes ning väeosades

(1) ravi-, õppe-, hoolekande- ja kinnipidamisasutustes viibijal ning kaitseväelasel on õigus täita usulisi talitusi vastavalt oma usutunnistusele, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist, kõlblust, nendes asutustes kehtestatud korda ega teiste seal viibivate isikute õigusi.

(2) Jumalateenistusi ja usulisi talitusi ravi-, õppe- ja hoolekandeesutustes korraldab usuline ühendus omaniku või asutuse juhi, kinnipidamisasutustes vangla direktori, kaitseväes väeosa ülema ning Kaitseliidus maleva pealiku loal. (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=922728>)

Vangistusseadus

§ 62. Religioonialane tegevus vanglas

Vangla juhtkond tagab kinnipeetavale tema usuliste vajaduste rahuldamise. (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=1003607>)

§ 26. Kokkusaamised kaitsja, vaimuliku ja notariga

(1) Kinnipeetaval on õigus piiramatult kohtuda oma kaitsja ja vaimulikuga ning tõestamistoimingu tegemiseks notariga. Kokkusaamised toimuvad segamatult. (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=1003607>)

§ 27. Kinnipeetava kokkusaamise jälgimine

(2) Lühiajalisi kokkusaamisi kinnipeetavaga võimaldatakse vanglaametniku juuresolekul. Kokkusaamisi kaitsja, vaimuliku ja notariga on vanglaametnikul lubatud jälgida, kuid mitte pealt kuulata. (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=1003607>)

§ 87. Arestialuse kokkusaamised

(1) Arestialusele võimaldatakse järelevalve all üks kord nädalas lühiajaline kokkusaamine oma perekonnaliikmete, vaimuliku ja teiste isikutega. (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=1003607>)

§ 95. Kokkusaamised kaitsja, vaimuliku ja notariga

(1) Vahistatult on õigus piiramatult kohtuda oma kaitsja ja vaimulikuga ning tõestamistoimingu tegemiseks notariga. Kokkusaamised toimuvad segamatult. Vanglaametnik võib kokkusaamisi jälgida, kuid mitte pealt kuulata (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=1003607>)

Vangla sisekorraeeskiri

§10. Päevakava

(1¹) Kinnipeetaval on õigus vangla päevakavas ettenähtud ajal osaleda usutalitusel. Vaimulikul on õigus kasutada usutalituse pidamiseks vajalikke vahendeid, sealhulgas armulauaveini. (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=705178>)

Järgnevalt tooks välja ka ühe konkreetse vangla kodukorrast tulenevad punktid, mis reguleerivad vangla kaplani tööd kinnipeetavatega.

Tartu Vangla Kodukord

XXIV Kinnipeetava vaba aeg, kultuuri- ja spordiüritused

24.3 Religioossete ürituste plaani koostab kaplan ning esitab direktorile kinnitamiseks. Religioossete ürituste plaanist informeeritaks vangla korrapidajat, kes tagab julgeoleku nende ürituste läbiviimisel.

Ilma kaplani kohalviibimiseta kirikusse ei lubata.

XXVI Sotsiaaltöö

26.3 Psühholoogi, kaplani ja sotsiaaltöötaja vastuvõtt toimub eelregistreerimisega või otsese vajaduse korral koheselt.

26.4 Suitsiidi ja teiste erakorraliste (hädajuhtumid) korral määratakse valvekaplan ja psühholoog, kes kutsutakse vajadusel kinni peetava isiku juurde.

26.5 Vanglakaplani, psühholoogi ning sotsiaaltöötaja kohtumine kinnipeetava omastega toimub hooldushoones selleks ettenähtud kabinetis või väljaspool vanglat vastavalt omavahelisele kokkuleppele. Erandiks on sotsiaalosakonna poolt korraldatavad perepäevad, mil kinnipeetavate omaste kokkusaamine kinnipeetava, sotsiaaltöötaja, kaplani või psühholoogiga toimub vangla klubis.

II VANGLA KAPLANI TÖÖ JA ÜLESANDED

2.1 Vangla kaplani ametikoha põhieesmärk ja sellest tulenevad tööülesanded

Ametikoha põhieesmärk- Kinnipeetavate ja vahistatute (edaspidi kinnipeetavate) usuliste vajaduste rahuldamine ning resotsialiseerimisprotsessis kaasaaitamine.

Töö sisu- Organiseerib ja koordineerib vangla vaimulikku tööd; loob vanglas kinni peetavate isikute usuliseks teenimiseks vajalikud tingimused, sealhulgas: viib läbi jumalateenistusi, piiblitunde ja muid usulisi talitusi, korraldab vastavasisulisi kursuseid ning loenguid, teeb vanglas kättesaadavaks usualase kirjanduse, teostab kogu vanglas isiklikku hingehoidlikku tööd; võimaldab ja koordineerib erinevate kirikute, koguduste ja koguduste liitude vaimulike ning vastavat volitust omavate vabatahtlike samalaadset tegevust; võimaldab vanglas soovijail tutvuda kirikute ja koguduste usutunnistuste ja põhimõtetega; teavitab vanglas kinni peetavaid isikuid nende vanglasse saabumisel vaimuliku teenimise võimalustest; teenib usuliselt ja nõustab vanglateenistujaid usu- ja eetikaküsimustes; osaleb vajadusel kinnipeetava individuaalse täitmiskava koostamisel ja tema resotsialiseerimise protsessis; võtab vastu kinnipeetavaid ja vahistatuid oma pädevusse kuuluvates küsimustes ning peab nende vastuvõtu arvestust; täiendab jätkuvalt oma ametialaseid teadmisi ja oskusi; suhtleb vahistatute ja kinnipeetavatega vaid tulenevalt vangla sisekorraeskirjast, vangla kodukorrast ja käesolevast ametijuhendist tulenevate konkreetsete tööülesannete täitmiseks nendes ettenähtud korras ja viisil; ei ole kinnipeetavale isikule vahendajaks muude isikutega, kui see ei tulene otseselt tööülesannetest. Täidab muid osakonnajuhataja antud korraldusi.

Koostöö ja tegevuse kooskõlastamine- teeb koostööd vanglasiseselt kõigi struktuuriüksuste ning teiste vanglate kaplanitega; teeb vabadusekaotuse täideviimise eesmärgi saavutamiseks ning vaimuliku töö ülesannete täitmiseks koostööd riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustega, kriminaalhooldusosakondadega, erinevate kirikute ja

kogudustega, usuliste ning teiste ühiskondlike organisatsioonidega ja vabatahtlike vaimuliku töö tegijatega; kooskõlastab oma tegevusi peakaplani ning oma konfessiooni juhtivvaimulikuga tehtava töö sisu osas ning sotsiaal- ja vangistusosakonna juhatajaga vangla sisekorra eeskirja ning kodukorra nõuete täitmise küsimustes.

Ettepanekud ja informatsioon- Teeb osakonna juhatajale ja peakaplanile oma pädevuse piires ettepanekuid osakonna ning vangla vaimuliku töö paremaks korraldamiseks.

Õigused- Saada oma tööks vajalikku teavet ametijuhendis loetletud ülesannete täitmiseks; Suhelda kliendiga segamatult nõustamiseks vajaliku aja vältel. Saada vangla kulul erialast ja täiendkoolitust ning supervisiooni koolituseelarve piires.

Vastutus- Juhindub oma tegevuses Eesti Vabariigis kehtivatest seadustest ning rahvusvaheliselt tunnustatud inimõigusi ja põhivajadusi käsitlevatest deklaratsioonidest ning kokkulepetest. Vastutab oma ametijuhendiga pandud tööülesannete õigeaegse ja nõuetekohase täitmise eest. Vastutab oma ametikohustuste täitmisel saadud info hoidmise ja sihipärase kasutamise eest, kaitseb kliendi privaatsustvastavalt vaimuliku eetilistele toimumisstandarditele. („Vangla kaplani ametijuhend”)

2.2 Usuliste teenistuste läbiviimine vanglas

Selleks, et kinnipidamisasutuses usulisi teenistusi läbi viia, peavad olema täidetud teatud elementaarsed tingimused: esiteks ruumid, kus on võimalik vangla tingimustes läbi viia usulisi teenistusi, see tähendab nii järelevalve võimalust kui ka julgeoleku seisukohalt peavad ruumid vastama tingimustele ning teiseks tingimuseks peab olemas olema ka isik, kes jumalateenistusi läbi viib ehk siis vangla kaplan.

Kiriku külastamine: selleks, et kinnipeetav isik saaks külastada vangla kirikut või kohtuda vangla kaplaniga on vaja samuti esmalt täita mõned tingimused. Alustuseks, kui süüdimõistetud isik soovib regulaarselt külastada vangla kirikus toimuvaid üritusi, peab ta kõige pealt esitama vangla kaplanile avalduse, mis vaadatakse üle julgeoleku töötaja poolt ning peale jaatava vastuse saamist edastatakse kinni peetavale isikule nõusolek kiriku külastamise võimalikkusest. Peale seda, kui kinni peetav on lisatud kiriku üldnimekirja võimaldatakse tal osaleda erinevatel üritustel, kuid seda kaplani nõusolekul. Kuna kirik on ainult üks ja seal korraldatavaid üritusi viivad läbi erineva konfessiooni vaimulikud siis sellest tulenevalt ka kaplani kaalutletud nõusolek. Need isikud, kes on kinnisel režiimil või eeluuritavad ehk siis need, kellel kiriku külastamisvõimalus puudub, neid külastab kaplan vestlusruumis või ka kinnipeetava soovil kambris, kus jagab armulauda, võtab vastu pihti, pühitseb kambrit, kui ka palvetab koos kinni peetavaga.

Kirikus toimuvad üritused: kirikus toimuvaid jumalateenistused on üles ehitatud oikumeenilisel põhimõttel ning neid viivad läbi erinevad vangla kaplanid. Kirikus toimuvad nii piiblitunnid, kus räägitakse sellest, mis eristab erinevaid kirikuid ja ka leeritunnid, kus õpetus toimub kindlal põhimõttel, kindla kiriku õpetuse järgi. Leerikursuse läbides, liidetakse kinni peetav ka vastava koguduse liikmeks. Pühapäevane jumalateenistus on liturgiline ja sinna kutsutakse võimalusel ka teiste konfessioonide vaimulikke, kui ka külalisi. Kasutatakse teenistuse kava, mis jagatakse osavõtjatele, seega on teenistusse kaasatud peale vaimuliku ka teenistusest osavõtjad. Laupäeval toimuvad õigeuskiriku jumalateenistused. Pühapäeval toimub kaks teenistust, nii eesti keeles kui ka vene keeles ning mõlemal jumalateenistusel osaleb keskelt läbi kolmkümmend kuni

nelikümmend kiriku külastajat. Üks kord kuus toimub jumalateenistus ka armulauaga. Samuti tähistatakse ka kõikki kiriklikke pühi ning teostatakse ka ristimis- ja pihiteenistusi. Lisaks toimuvad ka kirikus laulu- ja muusikatunnid, mis siis hiljem pühapäevastes jumalateenistustes ette kantakse. Samuti viiakse kinni peetavatega läbi ka erinevaid grupitöösid, kus kasutatakse vangla kiriku materjale, mille sisu peaks aitama kinni peetaval vabanenuna elus hakkama saada.

Kirikut külastavad isikud ja järelvalve: vangla teenistuste eripäraks on see, et inimesed on erinevad, on erinevatest konfessioonidest kui ka alles kirikuga tutvuma tulnud inimesed, samuti erinevate karistustega isikud, alates esmakordsetest vanglas viibijatest kuni väga pika karistusajaga kinnipeetavateni välja. Samuti endised riigiametnikud. Kiriku eesmärk on see, et need isikud sinna kokku kogunenuna, leiaksid jumalateenistuse käigus endas selle teadmise, et läbi kuritegude on nad eksinud oma tegudes ning teine kiriku püüdlus või eesmärk on see, et läbi jumalateenistuse tahaksid nad otsida lepitust ning andestust. Tava tingimustes kirikus järelvalvet ei toimu. Vanglaametnikud osalevad pisteliselt kirikus läbiviidavatel üritustel ning nende põhiülesandeks on kinni peetavate toomine kirikusse ja peale seda tagasi viimine nende eluosakondadesse. (vestlus Tartu vangla vanemkaplani Olavi Ilumetsaga)

2.3 Kiriklik kriminaalpreventsioon

Enne kui lahti mõtestada kiriku roll kuritegevuse ennetamisel ja selle töö osatähtsus, tuleks alustuseks selgitada, mida sõnakombinatsioon kriminaalpreventsioon üle üldse tähendab.

Kriminaalpreventsioon (kuritegude ärahoidmine, vältimine, tõkestamine) on kuritegude ärahoidmise riiklik süsteem. Kuritegude ärahoidmise sisuks võib olla õiguskasvatus ja muu sihikindel tegevus elanike seaduskuulekuse hoidmiseks ja tugevdamiseks ning seeläbi seaduslikkuse tagamine (positiivne üldpreventsioon). Preventsiooni all on

mõistetud ka potentsiaalsete kurjategijate mõjutamist, st kartuse sisendamist karistuse ees (negatiivne üldpreventsioon).

Kriminoloogilises mõttes on kriminaalpreventsioon kõigi riiklike ja omaalgatuslike abinõude kogum kuritegude ärahoidmiseks. Preventsiooni eesmärk on kõrvaldada kuritegevuse põhjused ja soodustegurid, vähendada võimalusi kuritegelikult käituda, hoida ära või vähemalt raskendada kuritegude toimepanemist ning luua kuritegevuse kui ühiskondliku pahe suhtes üldise hukkamõistu õhkkond.

Kriminaalpreventsioon on ühiskonna turvalisuse alus. Karistusmeetmete väike kasutegur lausa nõuab tulemuslikku preventsiooni. Preventsioon peab aitama vältida inimestele kahju ja kannatuste tekitamise ning suurendama nende turvatunnet, samuti vähendada politsei ülekoormamist.

Nende ideede teostamiseks on ellu kutsunud Riiklik Kriminaalpreventsiooni Nõukogu (alates 2004. aastast Kuriteoennetuse Nõukogu). Nõukogu koosneb riigi, omavalitsuste ja kolmanda sektori esindajatest. Liikmete hulgas on ka Eesti Kirikute Nõukogu esindaja. (<http://www.ekn.ee/index.php?lk=toovaldkonnad&valdkond=Kriminaalpreventsioon>)

Eesti Kirikute Nõukogu on kristlike kirikute ja koguduste liitude sõltumatu ja vabatahtlik ühendus, et koostöös aidata kaasa Eesti ühiskonna vaimsele arengule kristlike põhimõtete alusel ning hetkel koosneb organisatsioon kümnest erinevast kirikuühendusest. (<http://www.ekn.ee/index.php?lk=liikmed>)

Alates 1995. on Kirikute Nõukogu osalenud Kriminaalpreventsiooni Nõukogu töös. Esimeseks vaatlejaks oli preester Rein Õunapuu. Tookordseks arutelu teemaks oli prostitutsiooni legaliseerimise küsimus. Alates 25.11.1996 on piiskop Einar Soone olnud Kriminaalpreventsiooni Nõukogu liige. Ta on olnud ka sama nõukogu juhatuse liige. Et teostada Kirikute Nõukogu osalust Kriminaalpreventsiooni Nõukogus, moodustati selleks 10.03.1997 oma Kriminaalpreventsiooni töörühm. Selle töörühma tegevuse tulemusena on valminud mitmeid dokumente: (“Kaaskiri Eesti Kirikute Nõukogu ettepanekutele”; “Kuritegude ennetamise riiklikusse strateegiasse aastani 2005”, 05.10.2001) ja

ettekandeid (“Kuritegevus ja eetika”, 21.05.1997; “Vaimulik ja kriminaalpoliitika”, 27.05.1998; “Kuritegevus ja eetika”, 10.05.2002’). Sisulisest tööst nende ettekannete koostamisel on välja kujunenud Kirikute Nõukogu prioriteetidid kriminaalpreveniivses tegevuses.

(<http://www.ekn.ee/index.php?lk=toovaldkonnad&valdkond=Kriminaalpreventsioon>)

Võib öelda, et Eesti Kirikute Nõukogu ongi antud hetkel organisatsioon, mis on kirikliku kriminaalpreventsiooni kandva rolli enda kanda võtnud ning sellest tulenevalt osaleb aktiivselt erinevates kuriteo ennetuse projektides ning samuti on välja andnud erinevaid dokumente enda tegevusest.

Järgnevalt tookski välja eelpool mainitud organisatsiooni poolt väljastatud dokumentidest leiduvaid ettepanekuid, soovitusi ning seisukohti:

- Selleks, et väärtushinnangute skaala ühiskonnas juurduks, on tarvis õpetada väärtushinnanguid. Ei piisa süüteo halva olemuse selgitamisest- vaja anda põhjus süütegu mitte sooritada. Inimest tuleb õpetada hindama teisi inimesi ja kogu ümbritsevat keskkonda. Selleks pakub Kirikute Nõukogu välja õppeprogrammi integraalse osana kõikides kooliastmetes traditsioonilisi euroopalike väärtushinnanguid õpetava õppeaine.
- Keegi ei taha, et teine temale kurja teeks. Ometigi teeme seda ikka ja jälle. Kuri tegu põhjustab kahju ja kannatusi. Karistus kohtulahendina neid reeglina ei vähenda ja ohvri olulisimate vajadustega ei arvesta. Seetõttu tuleb esile kutsuda ja toetada erinevaid kogukonnal ja erainitsiatiivil baseeruvaid programme, mis kahju hüvitamise ning kannatuste vähendamise kaudu aitavad heastada olnut ja taastada võimalikul määral kuriteoeelset olukorda.
- Usuõpetus kohustuslikuks muutmine on kriminaalpreventsioonis esimeseks ja kõige olulisemaks prioriteediks. Olgu siinkohal öeldud, et vähemtähtis ei ole riikliku tellimuse suurendamine vaimulike töötajate koolitamisele.

- Arvestades aastasadadega väljakujunenud tööpõhimõtteid ja tõekspidamisi on kiriku eelistuseks kriminaalpreventsioon sotsiaalse arengu kaudu, olgu siis keskkonna grupi või indiviidi tasandil. Indiviidi tasandil tähendab see oskuste õpetamist ja väärtuste kujundamist. Keskkonna tasandil tähendab see ulatuslike sotsiaalseid programme. Kristlikud organisatsioonid Eestis on keskkonna tasandil suutnud käivitada programme ja osalenud teiste käivitatud programmides.
- Kirikute Nõukogu on veendunud, et igal kodanikeühendusel on oma roll kriminaalpreveniivses tegevuses, ükskõik kui kaudne see ka ei oleks. Kõik kodanikeühendused peaksid selgelt näitama valmisolekut aidata kaasa turvalisuse tagamisel ja sama selgelt väljendama oma ootusi riigile, kes kogub maksu nende samade kodanikeühenduste liikmete käest. Kirikute Nõukogu näeb oma rolli kogu muu praktilise kriminaalpreveniivse tegevuse kõrval põhiliselt inimeste vaimses harimises. Meie siiras soov on, et kõik inimesed saaksid üle eel- ja väärarvamustest, hirmust ja kartusest otsekui oleks vaimse hariduse andmine tingimata seotud ajupesu või millegi vaimselt ebatervega. Me loodame, et kriminaalpreveniivsest tegevusest ja ühiskonna turvalisusest huvitatud inimesed ning organisatsioonid avaldavad toetust Kirikute Nõukogu püüdlustele religiooni ja vaimsust puudutava hariduse jagamisel.
- Kuriteo ennetamine ja õigeaegne sekkumine on tulusam kui karistus. Preventsiooni- ja rehabilitatsiooniprogrammidesse paigutatud summad võimaldavad mitmekordset kokkuhoidu tulevikus ja vähendavad paljude kahju ja kannatusi. Keskendudes karistusele, kuriteole ja kurjategijale, jäetakse ohver tagaplaanile ning abita. Toetudes kindlaks määratud eetilistele alustele, tuleb kahju õiglaselt hüvitada, kannatusi vähendada, lepitada ja abistada.
- Kuritegevuse ennetamisest on eluliselt huvitatud kõik ühiskonna sektorid. Preventsioon peab olema üheks prioriteediks nii üksikinimese, perekonna kui kogukonna ja riigi tasanditel. Terve ja turvalise kogukonna ja rahva arendamisel koos kõigi eluks vajalike teguritega on iseenesest kriminaalpreventsioon. Kuritegevuse ennetamine sotsiaalse arengu kaudu töötab põhjuste kõrvaldamiseks kooli ja kiriku, pere- ja kogukonnatasandil. Kuritegude toimepaneku võimaluste vähendamine toetab seda. Hilisemal etapil liitub kriminaalpreveniivsesse

tegevusse ka kõrge kuritegevusriski ja –sagedusega inimestele suunatud rehabilitatsiooni- ning korrektsiooniprogrammide kasutamine. Tulemuslikud ja inimlikud rehabilitatsiooniprogrammid on suunatud muutmisele alluvatele riskifaktoritele (kriminogeensetele vajadustele), väärtushinnangute korrigeerimisele ja sotsiaalsete oskuste õpetamisele.

- Kriminaalpreventsioon eeldab ja nõuab inimeste vajaduste tundmist ning nendega arvestamist. See kehtib nii kuritegude ohvrite kui tegijate vajaduste kohta. Kogu tegevus seisneb riskifaktorite vähendamises ja kaitsefaktorite tugevdamises. Suurimad riskifaktorid on antisotsiaalsed mõtted, kujutlused ja hoiakud, varasem kahjustav käitumine ja kaaslased ning isiksusjoonte kogum. Uurimused määratlevad 8-15 kuritegevuse riskifaktorit, millest osa on dünaamilised (muudetavad) ja osa stabiilsed (muudetamatud). Kaitsefaktorina toimib seotus kindlat väärtussüsteemi austavate inimestega, perekonna, koguduse või kogukonnaga; võimalused eneserealisatsiooniks ja arendamiseks; toimetuleku-, töö- ja õppimisoskused; tunnustus ja toetus õiguskindlale ja inimväärsele arenemisele.
- Olles aktiivselt osalenud riiklikus kriminaalpreveniivses tegevuses, on Kirikute Nõukogu jõudnud järeldusele, et esmane kriminaalpreveniivne prioriteet on haridus. Lastele tuleb anda kõigekülgsed teadmised, sh ka religioonist eetilise ellusuhtumise nurgakivina. Eesti Kirikute Nõukogu on seisukohal, et kuritegevuse ennetamine on kompleksne küsimus ja kogu ühiskond peab selle küsimuse lahendamises olema haaratud. Loodame, et ühises tegevuses õnnestub kõiki osapooli intensiivsemalt kriminaalpreveniivsesse tegevusse kaasata ja püüda koordineerida nende omavahelist sisulist ja praktilist tegevust.
- Kokkuvõttes vähendab kuritegevust tähelepanelikkus ja hoolivus. Seda nii mikro- kui makrotasandil. Tõrjutu muutub kergesti antisotsiaalseks, stigmatiseeritu hakkab käituma vastavalt stigmale. Mitte igähele pole antud toimida Kristuse sarnaselt, kes jäi alandlikuks häbistava surmani, paludes oma hukkamõistjate ja hukkajate eest ka süütult surmamõistetuna.

(“Dokumente Eesti Kirikute Nõukogu kriminaalpreveniivsest tegevusest aastatel 1997-2002”, 2004)

2.4 Kaplani roll väljaspool vanglat

Lisaks kinnipidamisasutuses teostavatele ülesannetele on vangla vaimulikul erinevaid ülesandeid ka väljaspool müüre, mis on samuti seotud kinnipeetavate isikute resotsialiseerimisega ühiskonda. Valdavaks ülesandeks või teisi sõnusti missiooniks kaplanil väljaspool müüre on kinnipeetavate rehabilitatsiooni ja hingehoiuga seotud ülesanded ehk siis rehabilitatsiooni teenused- nõustamine, majutamine ning nendega kaasnevates programmides osalemine ja nende välja töötamine . Lisaks sellele on kaplani roll kinnipeetavate resotsialiseerimisel aidata nii taastada kui säilitada suhteid lähedastega ja ühiskonnaga. Kaasata resotsialiseerimisprogrammi vabatahtlike isikuid, kes on nõus andma oma panuse kaasa aitamaks kinnipeetavate seaduskuulekaks ühiskonda naasmiseks. Veel on üheks ülesandeks ka pikaajalist karistust kandvate kinnipeetavate töövõimaluste loomine kirikute juures. Tihti osutub töö vanglas kinnipeetutega asjatuks kui nähakse, et töö ei jätku vabanenuga vabanedes siis sellest tulenevalt võib kaplani ametialane tegevus väljaspool vanglat küündida kuni 10 tunnini nädalas, et hoida suhteid kinnipeetavate lähedaste ja ühiskonnaga.

2.4.1 Sotsiaalne Rehabilitatsiooni Keskus

Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskuse tekkelugu: 1989. aasta kevadel alustas tööd Eesti Kristliku Ühenduse vanglatoimkond, mis sama aasta sügisel registreeriti iseseisva organisatsioonina. SRK tegevuse sihtgrupp oli algusaastail noorte karistusasutustes (Viljandi noortevangla, Kaagvere erikool) viibivad alaealised. Pakutav abi: hingehoid, sotsiaal- ja õiguslaste probleemide lahendamine. EELK Kriminaaltöö Keskus on alates 1991. aastast olnud Peamiseks SRK partneriks programmide ja projektide väljatöötamisel, hingehoidlikus ja jumalateenistuslikus sotsiaaltöös kinnipeetute ja vanglast vabanenute peredega, koolitus ja arendustegevuses. Praegu koosneb SRK juhatus viiest liikmest, kellest kolm on kaplanid.

(Ester Liinask, Maris Sarv-Kaasik, Raul Kaasik Tiiu Aasmäe „ Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus (1989-1999). Kümme aastat toetust arengut ja abi” 1999).

SRK missioon

- Eesti ühiskonna kõlbeline ning sotsiaalne tervendamine ja erisotsiaaltöö arendamine kristliku eetika alusel.
- Sotsiaalse ja psühholoogilise rehabilitatsiooni arendamine ja teostamine.
- Inimõiguste tagamine kinnipidamiskohtades ja hoolekandeesutustes.
- Kuritegusid toimepannud isikute ja nende ohvrite resotsialiseerumine ja integreerumine ühiskonda.
- Kuritegude ennetamine kõrge riskiga isikutele suunatud programmide ja sotsiaalse arengu kaudu.

SRK klienditöö põhimõtted

SRK klienditöö on suunatud järgmistele sihtgruppidele:

- Käitumis-, õigus ja kooliprobleemidega alaealised, tänavalapsed
- Kuritegusid ja õigusrikkumisi toimepannud inimesed: vangid, vanglast vabanenud
- Kuriteo ja vägivaldaohvrid
- Alko ja narkosõltlased
- Kodutud ja toimetulekuprobleemidega inimesed
- Ülalloetletute perekonnaliikmed

(Ester Liinask, Maris Sarv-Kaasik, Raul Kaasik Tiiu Aasmäe „ Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus (1989-1999). Kümme aastat toetust arengut ja abi” 1999).

Majutus: Teenust osutatakse reeglina koos kohustusliku rehabilitatsioonikava koostamise ja toimetulekuprogrammis osalemisega. Mõnepäevane ajutine majutus transiitkliendi puhul ka ilma lisakohustuseta.

Kliendiks registreerimisel kirjutatakse alla leping mille kohaselt kohustub klient täitma talle esitatavaid nõudmisi, osalema programmides ja töötama õiguskindlaks readapteerumiseks. Varjupaigas elavate klientide puhul lisandub alkoholist ja uimastitest loobumise nõue. Samuti tuleb hoiduda vägivaldsest käitumisest nii teiste klientide kui ka töötajate vastu.(Avo Üprus „ Õigus halastusele” 2000)

Sotsiaalnõustamine: varjupaigas peavarju saavate klientidele koostatakse rehabilitatsiooniplaan, milles sisaldub põhiprobleemidele (elu-, töökoht, suhted perekonnaga, dokumendid ja kodakondsus) lahendamine. Sotsiaalnõustamise juurde käib ka kliendi vahendamine ametiasutuste, sugulaste, ohvrite ja tööandjatega, abistamine dokumentide ja avalduste koostamisel, lepitamine ja muu süsteemne võrgustikutöö. Oluline on iseseisva toimetuleku harjutamine, raha kasutamine, päevaplaani koostamine, töösuste ja tervislike harjumuste omandamine, õiguskindla vabaaja veetmise õppimine. (Avo Üprus „Õigus halastusele” 2000)

Psühholoogiline nõustamine: põhimeetod kliendi väärtushinnangute korrigeerimiseks, mõtte- ja käitumismustrite muutmiseks, suhtlemisoscuse treenimiseks ja enesehinnangu normaliseerumiseks jaguneb grupinõustamiseks ja individuaalnõustamiseks. (Avo Üprus „Õigus halastusele” 2000)

Juriidiline nõustamine: asjaajamise õpetamine ja keerulisemate juriidiliste probleemide lahendamine (vara tagastamise, pärimisõiguse, elatusraha ja vanemlike õigustega seonduv); karistatuse kustumisega ja kohtuvaidlustega seonduv; juriidiline rehabiliteerimine. (Avo Üprus „Õigus halastusele” 2000).

Pastoraalnõustamine: vaimulik kriminaaltöö, hingehoid isiksus tervendamiseks, süü ja patu probleematika, ettevalmistamine leppimiseks jumala, inimeste ja ühiskonnaga. Motiveerimine põhjustatud kahju ja kannatuste hüvitamiseks. Ennast ning teisi kahjustavate hoiakute ning elulaadi korrigeerimine. Suhtlemis- ja probleemilahendusoskuste treening ja väärtuskorrektsioon. Kriisinõustamine leina, haiguste, arengu ja olukorrakriiside (vabanemise, uurimisealgatamine, süüdimõistmine, ohvrikslangemine) lahendamiseks. Usuliste otsingute ja kriisidega seonduvad vestlused ja rühmatööd. (Avo Üprus „Õigus halastusele” 2000)

Teraapiad ja korrektsiooniprogrammid: korrektsiooniprogrammid ja psühhoteraapiad sõltuvustest vabanemiseks ja käitumismustrite korrigeerimiseks, agressiivsuse suuna muutmiseks ja toimetulekuks oma vägivaldsusega. Loovusharjutused , kunsti-,

kirjutamis- ja tööteraapiaga. Oma loo jutustamine, kuritegevusahela konstrueerimine ja katkestamine. Vajadusel töö hälbiva seksuaalsuse ja patoloogilise valetamisega.(Avo Üprus „ Õigus halastusele” 2000)

2.4.2 Suhted lähedaste ja ühiskonnaga

Kõigele vaatamata on inimese elus ühel tähtsamal kohal lähedased inimesed, kellega enne vangistuse algust enam kokku puututi (perekond, vanemad, õed ja vennad, abikaasa, lapsed), ehk inimesed kelle toetuseta kinnipidamisasutusest vabanedes võib kinnipeetava isiku elu jäädavalt kahjustatud saada. Selle all pean silmas, et kui puudub inimene kellele vabanedes toetuda, võib mitte heal järjel vanglasse sattunud inimesel kaduda soov ja võimalus edaspidi asuda õiguskuulekaks kodanikuks. Sellest tulenevalt on vangla kaplani ülesaane kinnipeetavate resotsialiseerimise protsessi käigus aidata taastada sidemeid ühiskonna ja vanglasse sattunud inimeste omakestega.

Fakt on see, et enamik vangide abielusid nurjub, kui vangistamine ei piirdu lühikese vangistusajaga. Nende perekonnad elavad läbi suuri sotsiaalseid ja rahalisi raskusi, isa/ema ja/või abikaasa puudumisel. Sellepärast on kaplan soodsal võimalusel ja vajadusel otsene abiandja vangide perekondadele ja ka teiste juhendaja samal ajal. (Jüri Henno „ Kaplani käsiraamat. Vanglavaimuliku manuaal” 2001)

Paarisuhete taastamine ja toetamine : eesmärk on teadvustada kinnipeetavatele ja nende perekondadele pärast vabanemist tekkida võivaid emotsionaalseid pingeid ning nende maandamise võimalusi. Sihtgrupp on kinnipeetavad, kellel on toimiv paarisuhe ja kellel avaneb 4–6 kuu jooksul võimalus ennetähtaegselt vabaneda. Samuti on määratletud elupiirkond pärast vabanemist. See võimaldab tuua programmi läbi viima just neid kriminaalhooldusametnikke, kes võiksid hakata edaspidi töötama selles grupis osalenud kinnipeetavatega. Programmi juhivad 2 spetsialisti –kriminaalhooldaja ning vangla sotsiaalvaldkonna töötaja. (Justiitsministeerium ”Valik rehabilitatsiooniprogramme vanglates” 2005)

Päev lapsega: eesmärk on valmistada kinnipeetav ette naasmiseks perekonda pärast pikaajast vangistust ning soodustada isa ja lapse suhete arengut.

Sihtgrupp on pikka aega (üle 5 aasta) vanglas viibinud kinnipeetavad, kellel on 10–17-aastased lapsed ning kes valmistuvad ennetähtaegseks vabanemiseks.

(Justiitsministeerium” Valik rehabilitatsiooniprogramme vanglates” 2005)

2.4.3 Vabatahtlikud

Vanglatesse vabatahtlike isikute kaasamise eesmärgiks on see, et võimalikult paljud inimesed väljaspool vanglasüsteemi võtaksid osa ja toetaksid vanglas kinni peetavate isikute sotsiaalsete sidemete säilimist ühiskonnaga ja pakuksid usulist tegevust ning hingehoidlikku tuge. Läbi selle soovitakse vähendada korduvkuritegevust. Vabatahtlikuna on võimalik tegutseda kõigis Eesti vanglates. Vabatahtlik on inimene, kes oma vabast ajast ja tasu saamata külastab vanglas kinni peetavat isikut ning toetab teda vanglas viibimise ajal.

Vabatahtlik peab olema vähemalt 18 aastat vana, keskharidusega ja kriminaalkorras karistamata. Usulist tegevust läbiviiv vabatahtlik peab olema mõne kiriku või koguduse liige ning omama kiriku või koguduse soovitus ning vanglate peakaplani nõusolekut tööks vanglas. Ennekõike, et vabatahtlikud saaksid alustada tööd vanglate juures, on nad kohustatud läbima koolituse, mille järel vanglate peakaplan nad atesteerib.

(http://www.ektv.ee/est.uudised.php?uudis_id=115)

2.4.4 Töö kirikute juures

Lisaks erinevatele töövõimalustele vanglas on kinnipeetavale antud võimalus panustada end ka väljaspool vanglat, seda nimelt kirikute juures. Hetkel pole see küll väga levinud projekt, kuid algust on siiski tehtud.

Projekti viiakse läbi Murru vanglas ning töö eesmärk on järgmine: pika karistusajaga kinnipeetavate aktiivne taassuhestamine ühiskonnaga. Sihtgrupiks on pikaajalist (üle 5

aasta) karistust kandvad hea käitumisega kinnipeetavad, kellel on vabanemiseni jäänud üks aasta ja kellel puudub varasem töökogemus või on vastumeelsus füüsilise töö suhtes. Kestvus on aasta jooksul enne (tähtaegset või tingimisi) vabanemist 2 korda nädalas (tavaliselt puhkepäeviti).

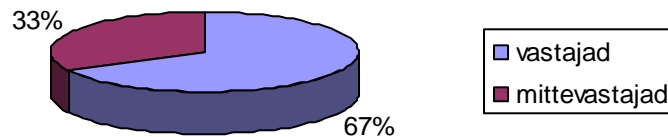
(Justiitsministeerium „Valik rehabilitatsiooniprogramme vanglates” 2005)

III UURIMUS

3.1 Üldandmed

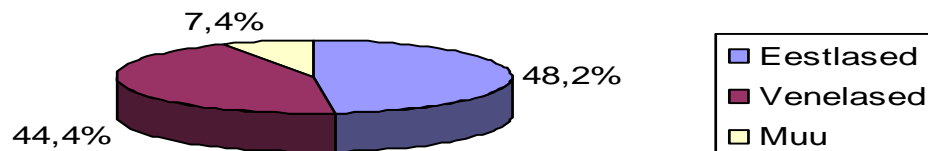
Uurimus eesmärgiks läbi ankeetküsitluse oli teada saada rohkem infot kinni peetavate isikute teadmistest erinevatest rehabilitatsioonikeskustest ja seal pakutavatest programmidest ning samuti, millist abi nad kinnipidamisasutusest vabanedes enam vajaksid. Teiseks eesmärgiks seoses antud lõputööga oli välja selgitada, millised isikud puutuvad kokku vangla kaplani ja kirikuga ning mis vajadustest tingituna nad seda kontakti otsivad, vajavad ja kas neile ka seda võimaldatakse. Ankeetküsitlusele vastajateks olid Tartu vangla süüdimõistetud kinni peetavad.

1. Vastajad ja mittevastajad

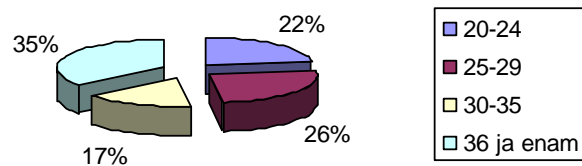
Väljajagatud küsitlustest osutus vastanuiks 67% ning mitte vastajaid omakorda oli 33%. Seega kokkuvõtvalt võib öelda, et vastajate üldprotsent kujunes veidi alla kolmveerandi, kuid samas tugevalt üle poole.

2. Rahvus

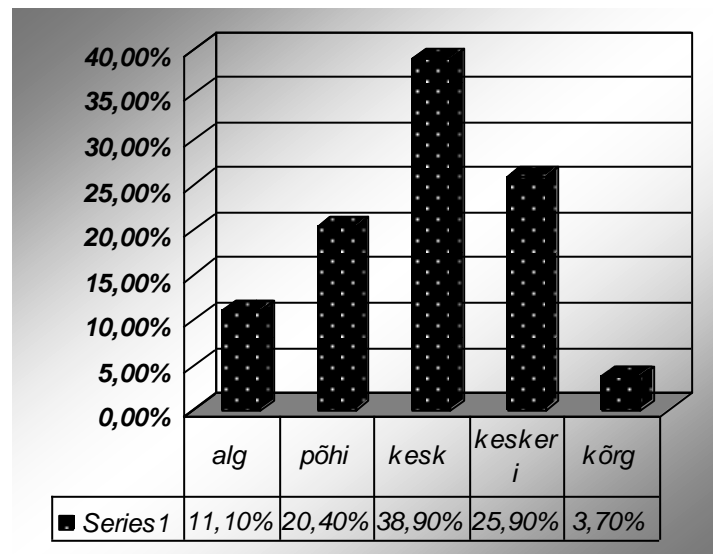
Rahvuselt jagunesid vastajad järgnevalt: eesti rahvusest osutus vastanuiks 48,2%, järgnevalt vene rahvusest vastajad, keda oli 44,4% ning muud rahvused siis vastavalt 7,4% kõigist tagasiside andnuist. Tulemus näitab, et rahvuse tasandil moodustavad enamuse kinnipeetavatest eestlased ja venelased ning vähemuse muud rahvused, kelleks valdavalt on valgevenelased, ukrainlased ning samuti leidub nii lätlasi kui ka leedulasi.

3. Vanus

Vanuseliselt jagunesid küsitlusele vastanud järgnevalt: kõige enam esines vastajaid alates kolmekümne kuuendast eluaastast ning vanemaid, järgmise grupi moodustasid kahekümne viiendast eluaastast kuni kahekümne üheksandani ning neile järgnesid siis vastavalt kahekümne kuni kahekümne nelja aastased ja kõige vähem vastajatest oli vanuses kolmkümmend kuni kolmkümmend viis

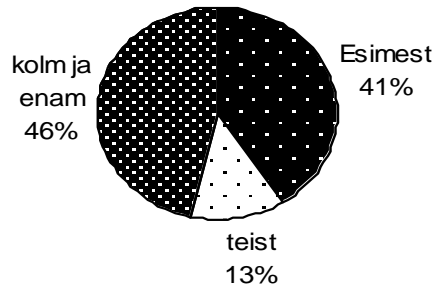
4. Haridus

Hariduselt jagunesid küsitlusele vastajad mitmesse gruppi, nende seast leidis algharidusest kuni kõrgharidusega süüdmõistetuni, enamuse vastajatest moodustasid keskharidusega kinnipeetavad, järgnevalt keskeri hariduse omandanud küsitluses osalejad ning neile järgnesid siis vastavalt põhiharidusega, edasi algharidusega ja kõige väiksem protsent vastajaid oli kõrgharidusega. Tähelepanek antud punkti juures oli see, et enamus, kes olid karistatud kolm ja enam korda, olid omandatud kas kesk- või siis keskeri hariduse, mis näitab seda, et kas vangistuses või siis vabaduses omandatud haridust ja oskusi ei taheta või ei osata praktiseerida vabaduses olles.

5. Mitu korda karistatud

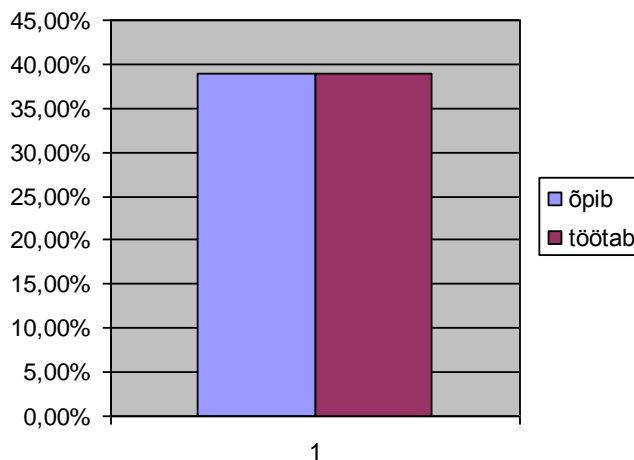

Küsitlusele vastanute karistatuse arv kordades jagunes järgnevalt: esimest korda vanglamüüride vahel olevaid küsitluses osalejaid oli 41%, teist korda kinnipidamisasutuses olevaid vastajaid oli kõigest 13% ning kolm ja enam korda vanglas olevaid ankeetküsitlusele vastajaiks osutus tervelt 46%, mis peaaegu moodustab poole.

6. Suhe lähedastega

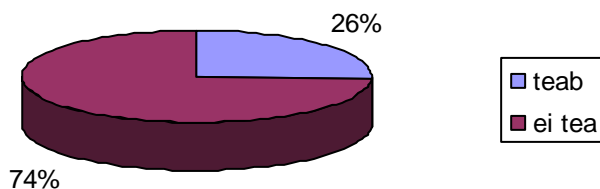
Küsimusele kas suhe lähedastega on säilinud, tuli samuti erinevaid vastuse variante, leidis neid kellel, küll olid lähedased, kuid suhted nendega puudusid ja seda tervelt 11% vastajatest, samuti leidis ka neid kellel polnud mitte ühtegi lähedast inimest väljas pool müüre. Enamusel küsitluses osalenutel olid lähedased olemas ja samuti ka suhted nendega.

7. Vanglas õppijad töötajad

Küsitlusele vastajatest tööl käijate ja õppijate protsent kõigist vastajatest kujunes täpselt võrdseks, ehk siis 38,9% õpib ning sama palju küsitletuist ka töötab. Seega saab siit järeldada, et 22,2% vastanuist ei töötanud ega õppinud ajahetkel, mil küsitlus läbi viidi

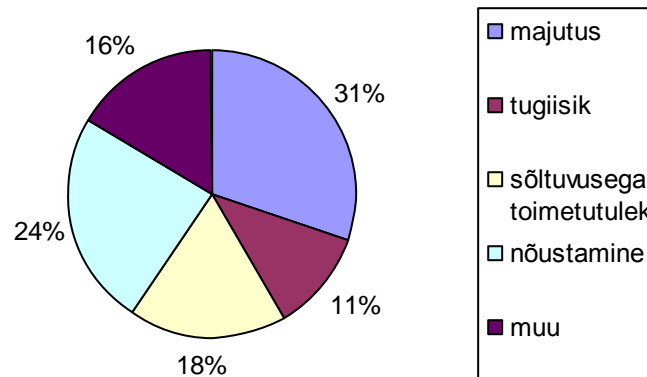
8. Kui palju teatakse erinevatest rehabilitatsiooni keskustest

Antud punkt küsitluses näitab seda, kui realselt vähe teavad kinnipeetavad vabanedes neile pakutavatest rehabilitatsiooni keskustest ning sealsest tööst ja programmidest.

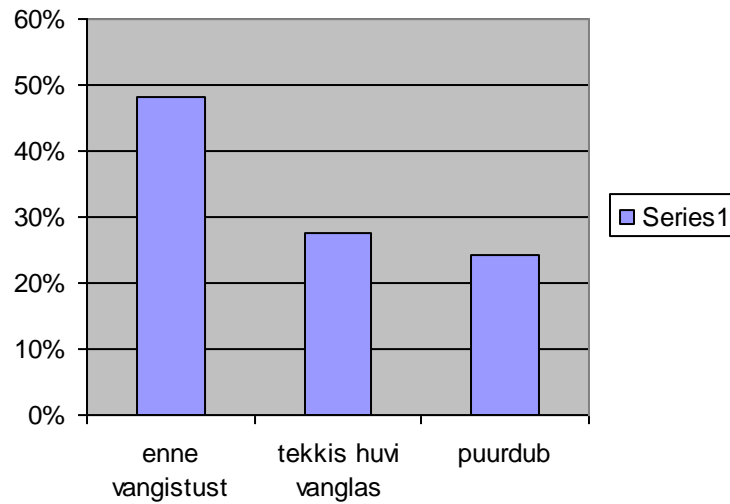
Sisuliselt kolmveerand vastanuist polnud varem kuulnud sellest midagi ehk 74%. Infot selle kohta omas 26%, mis näitab, et väga vähesed on antud teemaga kursis. Lisaks selgus küsitluses ka see, et taolise asutuse poole on kõigist vastanuist pöördunud vaid üks vastaja.

9. Millist rehabilitatsiooni teenust enam vajaksite

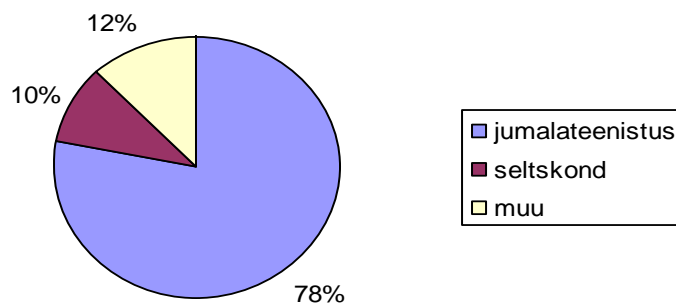
Antud küsimuse juures olid vastused järgnevad: enim millele rõhku asetati oli majutus, see tähendab et, kõige enam vajatakse vabanemisel kindlat katusealust ehk teenust, kus pakutakse eluaset, kus vanglast vabanedes saaks eluga uuesti alata. Järgnevalt teenus, mida reaalselt vabanedes vajatakse on nõustamine, ehk siis info, soovitusel ja ettepanekud, millest ja kuidas alustada ning kuidas oma eluga edasi minna. Peale nõustamist järgnesid protsentuaalselt praktiliselt võrdselt sõltuvusega toimetulek ning mõni muu teenus, vastavalt siis 18% ja 16%. Viimane teenus, mida vajatakse vanglast vabanedes on tugisik, ehk siis see inimene, kes oleks toeks vabaduses hakkama saamisel.

10. Suhe religiooniga

Järgnevalt uurisin, milline on küsitluses osalenute suhe religiooniga ning selgus et, peaaegu pooltel vastajatest ehk siis 48,2% oli suhe religiooniga olemas juba enne vangistust. 27,7% tunnistas, et on huvi hakanud tundma karistust kandes ning 24,1% vastajatest märkis, et ei tunne huvi religiooni vastu.

11. Kiriku külastamise põhjus

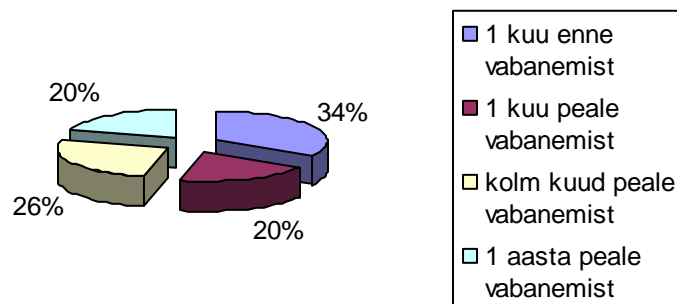
Veel seoses religiooniga uurisin, mis põhjustel külastatakse vangla kirikut ning vastustest selgus, et enamus kasutab võimalust jumalateenistusel osalemiseks ehk siis 78% vastanutest. Peale jumalateenistuse oli veel põhjuseks seltskond ja ka mõni muu põhjus

ehk siis vastavalt 10% seltskonna pärast ja 12% mõnel muul põhjusel.

12. Usulise tegevuse võimaldamine

Küsimusele, kas vangla võimaldab piisavalt tegeleda usulise tegevusega, vastas kõigist küsitlusele vastanud religiooniga suhet omavatest kinnipeetavatest 14%, et vangla ei võimalda piisavalt neil tegeleda isikliku religioosse tegevusega, põhjuseks toodi, et kirikut saab külastada vähem kui soovi oleks, ning ajaliselt on seda liiga vähe.

13. Kriitiline aeg

Seoses vabanemisega uurisin, milline periood on vastajate jaoks kõige kriitilisem ning selgus, et kõige kriitilisemaks peetakse ühte kuud enne vabanemist, järgnevalt leiti, et kolm kuud peale vabanemist on raskeim aega ning võrdselt jagunesid vastused üks kuu peale vabanemist ja üks aasta peale vabanemist. Enim toodi põhjuseks lähedaste eemaldumine ning samuti tööga seonduvad probleemid, vähemal määral seostati seda ka sõltuvuse ja elukoha probleemidega

14. Õiguskuulekus

Viimase küsimuses uurisin, kui paljud vastajatest on huvitatud ning valmis kaasa aitama sellele, et peale karistuse kandmist asuda ühiskonda õiguskuuleka kodanikuna. Minu üllatuseks selgus, et mitte kõik pole huvitatud ehk siis tervelt 4% kõigist vastajatest leidis, et õiguskuulekus pole nende jaoks.

KOKKUVÕTE

Antud töö eesmärk oli välja selgitada, kaplani roll kinnipeetava resotsialiseerimisel ning lükata ümber või siis leida kinnitust väitele, et kirik ei täida oma rolli vangistuseaduse mõistes. Sellest tulenevalt uurisin oma töös enam jaolt kõike vangla kaplani tööga seonduvat, millest tegin omad järeldused ja tähelepanekud.

Lõputöö teoreetilises osas uurisin, mida kujutab üldse endast kaplaniteenistus vanglas ning millist ülesannet täidab ta antud tingimustes nagu seda on kinnipidamisasutus. Sisulises osas püüdsin lahata vaimuliku tööd vanglas laiahaardelisemalt ning sellest tulenevalt uurisin ka kaplani tööd kuritegevuse ennetamisel läbi erinevate ühingute ja nõukogude ning samuti püüdsin selgust tuua kaplani töös väljas pool vangla müüre.

Töö uurimuslikus osas püüdsin leida vastust küsimustele, kui palju teavad kinnipeetavad erinevatest rehabilitatsioonikeskustest ja seal pakutavatest teenustest ja programmidest. Teiseks, milline on karistust kandvate isikute suhe religiooniga ja mis põhjustel külastavad nad vangla kirikut. Selleks koostasın ankeetküsitluse. Kokkuvõtteks sain vastuse otsitud küsimusele.

Rehabilitatsioonikeskustest ja teenustest teadis kõigis küsitletutest kinnipeetavatest vaid 26% ning kõigist vastajatest leidis kõigest üksainus, kes oli taolist keskust ka külastanud. Küsimusele millist teenust kõige enam vabanedes vajatakse, leiti kõige rohkem puudust tunduvat majutusest, kuhu vabanedes ilma muredeta sisse kolida saaks. Samuti selgus, et tähtsal kohal on ka nõustamine. Kõige vähem leiti vaja minevat tugiisiku abi.

Küsimustele, milline on suhe religiooniga ning mis on kiriku külastamise põhjus, tulid vastused hoopis teist laadi, minu üllatuseks oli peaaegu pooltel suhe religiooniga juba enne vangistust ning lisaks veerandil küsitlenutest tekkis huvi vangistuse ajal. Kirikut külastatakse vastustest lähtuvalt enamjaolt jumalateenistusel osalemiseks, kuid leidis ka mõni üksik, kes teeb seda meelelahutusest või mõnest muust põhjusest tulenevalt. Viimase küsimusena, kui suur osa on valmis vabanedes astuma õiguskuulekale teele,

selgus kõigist vastanuist, et on ka isikuid, kes pole sellest huvitatud, seda õnneks küll väga väike protsent, kuid sellest tulenevalt võib järeldada, et töö õiguskaitse organites annab leiba igaveseni.

Järeldus lõputööst on järgnev: vangla kaplan ja kirik on tegelikkuses palju suurem institutsioon oma olemuselt, kui esialgu tunduda võib. Kaplani roll kinnipeetava resotsialiseerimisel seisneb peale jumala sõna kuulutamise ka paljudes muudes ülesannetes. Suurimaks väljakutseks on vanglate ja rehabilitatsiooni keskuste vahelise koostöö korraldamine, samuti peresuhete taastamine. Siit tulenevalt võib tehtud töö põhjal väita, et kirik täidab oma rolli vangistusseaduse mõistes, vangla kaplan ja ülejäänud vanglaga seotud vaimulikkond annab endast kõik kinnipeetava resotsialiseerimisprotsessis ühiskonda, iseasi on kas kinnipeetavad ise tahavad ennast aidata.

Ettepanekud tõhustamiseks kaplani tööd kinnipeetava resotsialiseerimisel.

1. Teha kinnipeetavatele suuremat teavitustööd rehabilitatsioonikeskustest ja nende poolt pakutavatest teenustest
2. Korraldada vanglasüsteemi kaplanite vahel nõupidamisi ja ümarlaudu, kus saaks arutada ettepanekuid oma töö tõhusamaks muutmiseks
3. Ühiskonna suurem panus kinnipeetavate resotsialiseerimisprotsessis osalemisel

SUMMARY

The theme of the graduation paper is „ The chaplain’s role in the inmate’s resocialization process”

Purpose of the graduation paper was to bring out the chaplain’s function in jail and also look out how many inmates know about different rehabilitation centres and proposed services and programs. Also was the purpose to find out, how many inmates visiting prisons church and what is the main reason to go to the prisons church.

Religious activity in prison is organised by a chaplain. The purpose of the chaplain service is to satisfy prisoners` religious needs, organise spiritual activities and participate in the re-socialisation process of prisoners. In addition, also voluntary workers from churches and congregations operate in prisons.

Came out that so less convicts know about rehabilitation centres and also about the services and programs that those centres propose. From the research came also out that the main purpose to visit the church is to serve a god and most of the inmates believed in god before imprisonment.

Work is in 48 pages and illustrated with three extras, composed literature is in 19 sources. The topic is written in Estonian language.

To reach the goal author examine many different normative, also different kind of documentation and a lot of literature about chaplains work in prison and outside of prison.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Avo Üpris „Õigus halastusele” 2000
2. Jüri Henno „Kaplani käsiraamat. Vanglavaimuliku manuaal” 2001
3. Ester Liinask, Maris Sarv-Kaasik, Raul Kaasik Tiiu Aasmäe „ Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus (1989-1999). Kümme aastat toetust arengut ja abi” 1999
4. „ Vangla Kaplani ametijuhend”
5. Rein Käsk „Vaimuliku töö kujunemine Eesti vanglais 1989-2001” 2001
6. Justiitsministeerium „Valik rehabilitatsiooniprogramme vanglates” 2005

KASUTATUD NORMATIIVMATERJALID

7. „Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku põhikiri”
(<http://www.eelk.ee/ajalugu.html>)
8. „Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku põhikiri”
(<http://www.eknk.ee/index.php?a=86>)
9. „Eesti Metodistliku Kiriku põhikiri”
(http://www.metodistikirik.ee/metodistikirik.php?id=15&art_id=7&plk=Eesti%20Metodisti%20Kiriku%20p%F5hikiri)
10. „Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu põhikiri”
(<http://www.ekklesia.ee/index.php?a=42>)
11. „Adventistide Koguduste Eesti Liidu põhikiri”
(<http://www.advent.ee/info.php?op=1>)
12. „Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Põhikiri”
(<http://www.eoc.ee/est/ylamenyy/kaanon/phikiri>)
13. „Moskva Patriarhaadi Õigeusu Kiriku põhikiri”
(<http://www.orthodox.ee/indexest.php?d=amet/pohikiri>)
14. „Vangistusseadus” 14. 06. 2000. a.
(<http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=1003607>)
15. „Kirikute ja koguduste seadus” 12. 02. 2002. a

(<http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=922728>)

16. „Vangla sisekorraeeskiri” 30.11.2000. a

(<http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=705178>)

17. „Tartu vangla kodukord” 15.12. 2004

KASUTATUD INTERNETIMATERJALID

18. <http://www.ekn.ee/index.php>

19. <http://www.vangla.ee/>

LISAD

Lisa 1.

ANKEETKÜSITLUS

Küsimustik on koostatud eesmärgiga saada rohkem informatsiooni vanglast vabanenute vajadustest, et aidata neil saada õiguskaualekaiks kodanikeks.

Küsimustikule vastamine on anonüümne ja seda kasutatakse rehabilitatsioonikeskuse Valge Eesti töö tõhustamiseks ning ka lõputöös „Kaplani roll kinnipeetava resotsialiseerimisel „

Küsimustik on nii eesti kui vene keeles ning saadetakse Eesti vanglatesse.

1. Sugu

M N

2. Rahvus

Eestlane

Venelane

Muu.....

3. Vanus

.....

4. Haridus

Algharidus

Põhiharidus

Keskharidus

Keskeri

Kõrgharidus

5. Kas töötasite või õppisite enne süüdimõistmist ?

Õppisin: EI JAH

Töötasin: EI JAH

6. Kas olete olnud sõltlane ?

- alkohol: EI JAH
- narkosõltuvus EI JAH
- muu: EI JAH

7. Karistatus

- I korda
- II korda
- III või enam

8. Kas omate perekonda, lähedasi ?

EI JAH

9. Kas suhe nendega karistust kandes on säilinud ?

EI JAH

10. Milline suhe on teil religiooniga ?

- kas see oli juba enne süüdimõistmist ?
- hakkasite huvi tundma karistust kandes ?
- suhe religiooniga puudub

Alljärgnevale küsimustele vastata juhul, kui suhe religiooniga on olemas

- Millist religioon järgite ?.....

- Kas olete vangistuse ajal muutnud oma religiooni ?

EI JAH

- Mis eesmärgiga külastate vangla kirikut ?

Jumalateenistus

Meeldiv seltskond

Ajaviide

Muu.....

- Kas vangla võimaldab piisavalt tegeleda isikliku usutegevusega, kui ei siis mis on takistavaks teguriks ?

JAH

EI.....

- Kas peate võimalikuks, et ka peale vabanemist jätkate kiriku külastamist

EI JAH

11. kas praegu töötate või õpitate vanglas ?

Õpin: EI JAH

Töötan EI JAH

Kui ei, siis nimetage palun põhjus ?

.....

12. millistest programmidest, üritustest olete vanglas osa võtnud ?

- kirik
- erinevad grupitööd
- huvialaringid
- muu.....

13. kellega olete individuaalselt vestelnud ?

- kaplan
- sotsiaaltöötaja
- psühholoog
- huvijuht
- või muu spetsialist

14. teie arvamus nende vestluste kohta ?

- positiivsed (nimetage palun mõned).....

.....

- negatiivsed (nimetage palun mõned).....

.....

15. kas peate vajalikuks nende tööd kinnipeetavatega ?

EI JAH

16. mida peaks tegema teisiti ? .....

.....
.....
17. kas mõte vabanemisele tekitab teie hirmu, küsimusi ?

EI

JAH (tooge palun välja mõned tähtsamad põhjused).....
.....
.....

18. kui palju teate erinevatest rehabilitatsioonikeskustest ?

- nende poolt pakutud teenustest ? EI JAH
- kas info on piisav ? EI JAH
- mida peaks täiendama ?.....
.....
.....

• millist teenust peate kõige vajalikumaks ?

- a. majutamine
- b. tugiisik
- c. sõltuvusega toimetulemine
- d. nõustamine
- e. või muu

19. kas olete külastanud varem mõnda sellist asutust ?

EI JAH

20. Nimetage palun teie arvates kõige kriitilisem aeg vabanemisel ?

- 1 kuu enne vabanemist
- 1 kuu peale vabanemist
- 3 kuud peale vabanemise
- 1 aasta peale vabanemist

21. millist abi vajaksite sel teie jaoks kriitilisel ajal ?.....
.....
.....

22. Kui peate vajalikuks majutamist, siis milline liik on teie arvates parem ?
- ühiselamu tüüpi
  - korterites, mis on asuvad linna erinevates rajoonides
  - väikeelamutes, mis on koondatud ühele territooriumile
23. Kas olete ise huvitatud ning valmis kaasa aitama, et saaksite peale karistuse kandmist asuma tagasi ühiskonda õiguskuuleka kodanikuna ?

EI JAH

Oleme tänulikud, et võtsite aega vastata meie küsimustele

Lisa 2.

TARTU VANGLA KIRIKU GRAAFIK

Aeg	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev	Neljapäev	Reede	Laupäev	Pühapäev
7							
8							
9	Palvus	Palvus	Palvus	Palvus	Palvus		
10		Palvus	Palvus	Palvus		Õigeusu palvus	
11							
12							
13							
14						Palvus	Jumalateenistus (eesti)
15			V.k palvus			Kitarr	
16	Lauluharjutus.	Vestlus	Vestlus	Lauluharjutus		Lauluharjutus	Jumalateenistus(vene)
17			Laulmine				
18	Piiblitund		Vestlus	Piiblitund	Leeriõpe		
19							
20							